

DÖME BARBARA

A függöny

DÖME BARBARA (1973) Budapest

Halott férjem táncol az utca túloldalán álló kukák tetején. Egyik kezében virsli, a másikban tábla, rajta felirat: NE FELEDD! Ne cseszegess már folyton, ordítom bele a csendbe! A múltkor a hűtőszekrényben ücsörgött, onnan osztotta az észet. Mióta elment, mintaapát játszik.

A függönyt nézem, egészen közelről. Olyan, mintha egy óriási felirat lenne, amivel azt akarják a tudomásomra hozni: úgy is megrohadok, egyedül, szomorúan, idebent, ebben a másik világban.

Órák óta bámulom az ablakon át, mi megy az utcán. Nagy itt a forgalom, az emberek járkálnak, mint a mérgezett egerek, le-fel, le-fel. Kivéve sötétedés után, olyankor egy lélek sincs, mintha valaki begyűjtötte volna a kis rágcsálókat. Nevetnem kell. Este a lámpák foghíjasan égnek, meg hát mindenki tudja, hogy nemrég megerőszkoltak és megkéseltek itt egy lányt. Ezek mind ilyenek, keltetik magukat, aztán visítoznak, ha elkapják őket. Kár, hogy nem láttam, de épp a veseköveket szültem a kórházban. Amikor hazajöttem, már csak egy nagy barna folt jelezte a kapu előtt, hogy valami történt. Megpróbáltam leslagozni a megszáradt vért a járdáról, de nem tudtam teljesen eltüntetni. Amúgy nem is baj, hadd féljenek csak a népek, ne jöjjenek erre, hagyjanak engem békiben!

Most meg a pöffeszkedő szomszédasszony búcsúzkodik a lányától. Ezek is... jobb, ha hagyjuk. Nem akarok én senkit kibeszélni. Csak annyit mondanék: tudom, amit senki nem sejt róluk, hogy a lány csupán hébe-hóba látogatja az anyját. Akkor is csak pénzért jön. A férje elhagyta, eladósodott, a gyereket el akarja tőle vinni a gyámügy. Mindezt persze tagadják. Egyszer, amikor a szomszédasszony észrevett a függöny mögött, azt kiabálta rám, hogy unatkozó, kotnyeles vénasszony vagyok. Erre azt mondtam neki: Maga meg azt sem éri majd meg, hogy öreg, kotnyeles vénasszony legyen, mert elviszi az agyvérzés! Úgy bevágta a kertkaput, hogy a kilincs is kiesett. Olyan jót rég kacagtam. Bejöttem, ittam egy kis pálinkát, ünnep volt számomra az a nap. Amúgy nem vagyok rosszindulatú, de akkor annyira felbosszantott, hogy vissza kellett vágnom, ha másért nem, a lelki békémért. Másnap, amikor a boltba indultam, megint az utamba akadt. Rá sem néztem, úgy mentem el mellette, de ő utánam kiabálta: Magának zárt osztályon lenne a helye, mert teljesen megbomlott az elméje! Figyelmeztettek, hogy örült, kerüljem el! Megint csak kacagtam, ő a bolond, nem én.

Miután végignézem, hogyan köszön el egymástól a szomszédasszony meg a lánya, krumplit veszek elő. Paprikás krumpli lesz ebédre, virslivel. Miközben rotyog az étel, kézbe veszem a telefont, fotózni szeretnék. Az imént láttam egy nőt két gyerekkel az utcán. A túloldalon sétálgattak. A kislány három, a kisfiú öt év körüli lehet, az anyjuk legfeljebb negyven. Amikor megálltak, a nő megölelte a gyerekeket, nevetgéltek. Hirtelen hányinger fogott el, megszedültem. Arra gondoltam, anyám sosem ölelt meg engem. Miután eltemettük, álltam a sírjánál, sírtam, aztán meg azt ordítottam: Sosem szerettlél, jobb is, hogy már nem vagy itt! Akkor is hányingerem volt, akkor is szédültem. Az utóbbi időben repkény szötte be anyám sírját. Megpróbáltam kiirtani, de állandóan visszanőtt, egyre terebélyesebb, egyre erősebb lett. Anyám, anyám, hát szégyelled magad, így akarsz előlem örökre elrejtőzni?

Meggondoltam magam, leteszem a telefont, inkább a fényképezőgépet veszem magamhoz. Pár éve profi fotósként dolgoztam egy újságnál, de amióta a férjem meghalt, kitiltottak a szerkesztőségből. Rám fogták, hogy furcsa lettem. Volt ott egy fekete hajú titkárnő. Azt mesélte a hátam mögött a többieknek, hogy diliházba kellene zárni, mert azt hiszem, a halottak visszajárnak. Már bánom, hogy bizalmasan elmeséltem neki, nem tudta tartani azt a lepcsés száját. Én meg aztán azt terjesztettem róla, hogy összeszúrta a levelet a főnökével. Ha ő így, én meg úgy. A lapigazgató magához hívott, és kényszeríteni akart, hogy keressen fel egy pszichológust. Dehogy megyek én pszichológushoz, még a végén kiderül, hogy a fiam miatt pszichiátriai kezelés alatt álltam. Nem vagyok én bolond, csak abban az időben sokat idegeskedtem. Még jó, hogy végül elmehettem nyugdíjba, igaz, korkedvezményrel. A nyugdíj mellett időnként elhívnak fotózni egy-egy esküvőre, temetésre, keresztelőre vagy más családi eseményekre, így nem halok éhen.

Résnyire széthúzom a függönyt, így jobb képet tudok lőni, amikor visszafelé jön az anya a két gyerekével. Láttam, ahogy bementek a játszótérre, előbb-utóbb végezniük kell. Időm van, türelmem is, várok. Mit akarok tőlük? Csak sorjában, azt is mindjárt elmondom.

Középkorú férfi és nő megy el az ablak előtt kézen fogva. Összehúzom a függönyt, nehogy meglássanak. Megállnak, csókolóznak. Szeretőknek tűnnek. A férfi sokszor pillant hátra, a nő az óráját nézi. Titokban találkoznak. A férjem megcsalt, éppen ezért felismerem a titkos bujálkodásból született pillantásokat, mondatokat, a suttogást. Én sosem csábultam el, soha! Hiába mutogattak rám egyesek, hiába vádaskodtak. Volt bizonyítékuk?

Furcsa szagot érzek, odakapott a paprikás krumpli. A fenébe, már csak ez kellett. Gyorsan leveszem a fazekat a tűzhelyről. Megkóstolom az ételt, szerencsére ehető.

Árnyékok futnak a falon, a függönyhöz lépek: fiatal nő kutyával. Egy festmény címe is lehetne. Szürke kép lenne, tele csalódottsággal és keserőséggel. Csak a kutyán lenne egy aprócska barna folt, ő ugyanis boldog. Mindennap megsétáltatja a gazdája, és újabban az ágyba is befekhet. Eltűnt az előszobából a dohányszagú kabát, a cipőpaszta illatú óriás cipő. A gazdi minden este főz valami finomságot, de csak a kutya eszik, ő ül, és bámul maga elé piros szemmel és orral. Vau, vau, vau, vakkant a kutyus, ami annyit tesz: sajnállak, te szegény, magányos lány, aki holnap beszedsz egy üveg altatót, mert már nem bírja tovább, pedig az a nagy cipő meg a dohányszagú kabát nem ér ennyit.

A fiamra gondolok: ő is ilyen szürke lehetett, mint ez a kutyás lány, de nem vettem észre, mert nem figyeltem rá. Ökölbe szorul a kezem, az üres serpenyőt a földhöz vágom. Leülök, sírni akarok. Nem megy. Tenyérrel csapok a konyhaszekrényre. Fáj. A fiamnak is fájhatott, amikor egy este szerelmi bánatában kinyitotta az ablakot, és kilépett a második emeletről. Nem halt meg, de mindene lebénult, az agya is. Persze az orvosok másképpen fogalmaztak. Hazudoztak a szemetek, hogy így meg úgy, miközben eltették a borítékokat, amiket a zsebükbe dugdostam. Az egyetlen gyermekemből magatehetetlen, vegetáló emberi roncs lett. Most harminchat éves, élhet még pár évet, azt mondják. Az öngyilkossági kísérlet után ültem a nyomorék fiam kórházi ágyánál, és néztem, ahogy a szája szélén csorog a nyál meg az ételmaradék. Arra gondoltam, megkeresem azt a lányt, aki ezt tette vele, és megölöm. Komolyan gondoltam, fogat fogért. De a férjem megfogta a csuklóm, hogy a kést nehogy a táskámba tegyem. A tollat is kivette a kezemből, amikor arra készültem, hogy aláírjam a kérvényt Csabi intézeti elhelyezésére. Nem vagy anyának való!, ordította, és pofon vágott.

Aztán meg itthagytott. Elvitte az infarktus, a nyakamba szakadt minden. A fiam is. Visszasírom azt az időt, amikor nem nekem kellett vele foglalkozni.

Inni is miattad kezdtem!, üvöltöm most is sokszor, amikor a falon lógó fotójára pillantok. Istenem, bocsáss meg nekem, amiért a fiamat is gyűlölöm, de ő volt az oka, hogy el kellett költöznünk az otthonunkból. Utálok ebben a korszakban bujkálni.

Újabban álmatlanság gyötör. De az még hagyján. Az utóbbi napokban rendszerint meglátogat halott nagyanyám. Amúgy jó fej öregasszony, mindenféle tanácsokat osztogat, és mesél. Tőle tudok a szomszédok titkairól meg az utcán sétálókról. Szórakoztatnak a pletykái. Sokkal viccesebb, mint életben volt. A múltkor is azt mondja: Keress magadnak új, tökéletes családot, hogy mások irigyeljenek! Attól majd jobban érzed magad. Azt meg hogyan?, értetlenkedtem. Öreg vagyok én már ahhoz, hogy újra házasodjak. Nagyanyám felröhögött, aztán mindent részletesen elmagyarázott. Végül beadtam a derekam. Megfogadom a tanácsod, mondtam neki. Ezért állok reggel óta az ablakban, a függöny mögött, hogy megtaláljam a hibátlan új családomat.

Az utcán percek óta csend van, csak egy macska vadászik a fűben. Majd hirtelen előtűnik a szimpatikus asszony a két gyerekével. Felkapom a fényképezőgépet, kicsit széthúzom a függönyt, csinálok róluk néhány képet. Közülük vannak, egészen jó felvételek születtek róluk. Szép család, éppen megfelelő. Halott nagyanyám közben az odakozmált paprikás krumplit kóstolgatja, aztán bólogat, gondolom, azt jelzi, jól választottam.

Pillanatokon belül feltöltöm a képeket a számítógépre, a legjobbnak tervezek egy új hátteret, hogy ne lehessen felismerni az utcánkat. Kinyomtatom, szép fehér fakeretbe foglalom. Mosolygok, bólogatok. Felteszem a falra, szembe a bejárati ajtóval. Nézem, és közben arra gondolok, milyen szép új családot szereztem magamnak, a szomszédasszony megpukkad, ha meglátja a lányomat, Annát meg az unokáimat, Petikét és Rékát. S, ha megkérdezi: Eddig miért nem láttuk őket?, majd azt válaszolom: Mert külföldön éltek, a lányom kutató, fontos projekten dolgozott, de ezután minden héten meglátogatnak.

Nagyanyám egyfolytában beszél hozzám. Zúg tőle a fejem. Fogd már be!, ordítok, és hozzávágok egy gyertyatartót a kredencről. Állj le!, kiabál. Ne üvöltözz velem!, förmedek rá, még meghallják a szomszédok. Váratlan fordulattal áll elő, azt mondja, az új családom ma este látogatóba jön. A francba, nem adhatok nekik odakozmált paprikás krumplit. A gyerekek a rántott húst szeretik, csinálok néhány szeletet, mellé krumplipürét, uborkasalátát. Ez jó lesz, örvendezek. Kiöntöm a leégett krumplit a kukába, a virslit félreteszem. Undorodom tőle, legszívesebben kivágnám. De nem lehet. Ezt sem lehet...

Miközben panirozom a húst, csengetnek. Kinézek az ablakon, a szomszédasszony áll a ház előtt. A francba, mit akarhat tőlem ez a boszorkány? Már épp kiabálnám neki: Húzzon el a portámról, mert rendőrt hívok!, de nagyanyám azt mondja, engedjem be, most jól átverhetem. Röhögök, aztán kinyitom az ablakot: Jöjjön be, nyitva a kapu!, kiabálok. Még vigyorgok is, mert bevillan, hogy most legalább meglátja a falra akasztott képet. Kopog, bejön, úgy teszünk, mintha nem gyűlölnék egymást. Boríték van a kezében, azt állítja, a postás véletlenül hozzájuk dobta be. Na persze, ellopta, hogy elolvashassa. Engem nem vág át! Közben nagyanyám szándékosan megbillenti a fotót a falon, hogy a szomszédasszony felfigyeljen rá. Ő persze nem látja nagyanyámat. A képre pillant. A lányom meg a két unokám, vigyorgok. A lánya, kérdez vissza?, azt hittem, magának csak egy fia van.

Ezt meg honnan tudja? Ez egy rohadt kém! Bekamerázta a házat? Mit akar tőlem? Már megint ökölben a kezem, érzem, lüktet a homlokomon egy nagy ér. Nincs nekem fiam, válaszolok, rosszul tudja, Anna az egyetlen gyerekem. Ma este érkeznek, azért csinálom a rántott húst. Hátrasimítom a hajamat, lássa, itt minden rendben van, minden tökéletes. Hát, én mást hallottam, feleli a szomszédasszony. De nem akarok zavarni, látom, főz, vigyorg és sarkon fordul.

Nagyanyám eldugta a nagy kést, nehogy felkapjam az asztról. Nem vagyok én gyilkos, mondom neki. A szomszédasszony visszafordul, felhúzza a szemöldökét: Én ilyet sosem mondtam, válaszolja. Nem magához beszélek, sziszegem, de aztán elharapom a mondatot, mert semmi köze ahhoz, hogy itt van a nagyanyám. Nézem a függönyön át, ahogy a szomszédasszony becsukja maga mögött a kertkaput. Ezt megúsztuk, nézek nagyanyámra, ő meg csóválja a fejét. Aztán figyelmeztet: Ebédidő van, meg kell etetni! Földhöz vágom a konyharuhát. Nem leszek kész a rántott hússal, ordítom, már megint miatta!

Kezet mosok, tányérra rakom a paprikás krumpliból kivett virslit, és be megyek a hálósobába. Vastag, sötétzöld, földig érő függönyök fedik az ablakokat. Az egyik nem ablakot rejt, de ezt csak én tudom, meg a halott nagyanyám.

Ezt a függönyt húzom félre, kinyitom a mögötte lévő ajtót. Vinnyogást hallok. Vagy inkább nyüszítést, mindig ezt csinálja, amikor megérzi a virsli illatát. Mást nem hajlandó megenni, csak ezt a szemetet. Egyik tenyeremet erősen a fülemre szorítom, hogy ne halljam. Megállok, behunyam a szemem, várok, hátha eltűnik minden, kiderül, hogy ez csak egy elcseszett álom. Aztán odalépek hozzá. Leülök mellé a földre, etetem. Apró falatonként teszem a szájába a virslit, olyan mohón nyeli, félek, megfullad. Csapdos, ez azt jelenti, elégedett, vagy tán boldog is. Akár egy kis állat. Nagyanyám megint rosszállóan néz rám: Vidd ki innen!, utasít, ne szégyelld őt, ne rejtegesd az emberek előtt! A te fiad! Látom, nagyon dühös és elszánt, nem akarok ujjat húzni vele, még a végén magával visz a túlvilágra. Félek tőle! Megint lüktet az ér a homlokomon, izzadok. Jól van, morgom, kiviszem innen Csabit, de csak holnap. Ma jön az új családom, azt akarom, hogy mindent tökéletesnek lássanak, hogy jól érezzék magukat.

